

Asia: VN/32635/2025

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **1. Onko teillä lausuttavaa tulotietojen käsittelystä tai käyttötarkoituksista?**

Espoon kaupunki näkee perusteltuna tulotietojen käsittelyn laajentamista työvoimapalveluiden järjestämiseen ja niihin liittyvien tehtävien toimeenpanoon, edellyttäen että käsittely rajautuu välttämättömiin tietoihin ja selkeästi määriteltyihin käyttötarkoituksiin. Tulotietojen hyödyntäminen tukee palvelujen vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden arviointia sekä tietoperusteista päätöksentekoa. Espoon kaupunki pitää tärkeänä, että käyttötarkoitusten määrittelyssä varmistetaan kuitenkin riittävä joustavuus, jotta ne eivät tarpeettomasti rajoita kuntien ja työllisyysalueiden mahdollisuuksia kehittää palveluja ja hyödyntää tietoa laaja-alaisesti toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä. Samalla käyttötarkoituserittelyjen tulee olla riittävän selkeitä ja yhdenmukaisia tulkinnanvaraisuuksien ja oikeudellisen epävarmuuden välttämiseksi. Tulotietojen käsittelyssä tulee lisäksi huolehtia tietosuojalainsäädännön ja tietoturva vaatimusten täysimääräisestä noudattamisesta sekä rekisterinpitäjäroolien ja vastuiden selkeydestä.

Työvoimaviranomaiselle tulisi säätää tulorekisterin käyttöoikeus myös yksittäisissä asiakastilanteissa työttömyysturva-asoiden hoidon nopeuttamiseksi ja laadun varmistamiseksi sekä palvelutarpeen arvioinnin tueksi. Tämä edellyttäisi, että asiantuntijoilla olisi pääsy suoraan tulorekisteriin asiakastietojärjestelmän kautta. Tulorekisterin käyttö tietyissä asiakastapauksissa siis säästäisi resursseja ja parantaisi tämän myötä asiakkaan saaman palvelun laatua nopeuttamalla asiakkaan todellisen tilanteen selvittämistä. Vasta kun tilanne on selvitetty, on mahdollista tarjota työllistäviä palveluita. Tällä hetkellä kaikki tieto, joka voitaisiin saada tulorekisteristä, pitää erikseen pyytää joko maksajilta tai velvoittaa asiakas toimittamaan palkka- tai palkkiolaskelmia nähtäväksi.

#### **2. Onko teillä lausuttavaa muita työnhakua ja työllistymistä tukevien palvelujen kirjaamisvelvollisuuden täsmentämisestä?**

Muita työnhakua ja työllistymistä tukevien palvelujen kirjaamisvelvollisuuden täsmentämistä voidaan pitää perusteltuna siltä osin kuin se parantaa kokonais kuvaa työllisyysalueen

palvelutarjonnasta ja tukee palvelujen vaikuttavuuden arviointia. Espoon kaupunki pitää kuitenkin ongelmallisena esitysluonnoksen säännöskohtaisiin perusteluihin sisältyvää kirjausta, jonka mukaan kunnan yleiseen toimialaan perustuvista työllistymistä tukevista palveluista tulisi kirjata tiedot, jotka valtakunnallisen tietovarannon ylläpitäjä eli KEHA-keskus määritteli tarkemmin. Vaikka säännöskohtaisten perustelujen mukaan KEHA-keskuksen tulisi rajata tallennettavat tiedot ehdottoman tarpeellisiin, jäisi KEHA-keskukselle kuitenkin eräänlainen ohjausvalta suhteessa kuntiin. Tällaista määrittely-, eli ohjausvaltaa ei tule sisällyttää julkisia työvoimapalveluita koskevaan lainsäädäntöön kunnan omien palveluiden osalta. Käytännössä kunta veloitettaisiin myös tuottamaan valtiolle tietoaaineistoa seuranta varten sellaisista palveluista, joiden järjestämisestä kunnille ei makseta valtionosuutta. Työllistämistä tukevan palvelun osalta tulisi hallituksen esityksessä aiempaa selkeämmin ilmaista, että työllistymistä tukeva kunnan oma palvelu ei ole sidottu työvoimaviranomaisen hallinnolliseen toimialaan, vaan kyse voi olla yhtä hyvin toisen toimialan toteuttamasta kunnan omasta palvelusta, johon asiakas velvoittavasti ohjataan työllistymissuunnitelman kautta. Espoon kaupunki katsoo, että lisäksi kirjaamisvelvollisuuden laajentamiseen liittyy tarpeita selkeyttää käsitteitä ja soveltamisalaa, sillä ei-lakisääteiset palvelut vaihtelevat merkittävästi kuntien ja työllisyysalueiden välillä. Tämän vuoksi tietojen valtakunnallinen vertailtavuus on haastavaa ja rajallista eikä kirjaamiskäytäntöjä voi yhdenmukaistaa. Espoon kaupunki pitää tärkeänä, että kirjaamisvelvollisuuden täsmentämisessä huomioidaan kunnallisen itsehallinnon periaatteet ja varmistetaan, ettei velvollisuus tosiasiallisesti rajoita kuntien harkintavaltaa vapaaehtoisten palvelujen järjestämisessä.

Hallituksen esityksen esitetyt tulkinnot, että ei-lakisääteisten palvelujen kirjaamisvelvollisuus ei olisi uusi tehtävä tai että, kirjaamisvelvollisuus ei lisäisi työvoimaviranomaisen hallinnollisia tehtäviä, ei vastaa nykytilannetta. Espoon kaupungin mukaan kyseessä olisi uusi tehtävä, josta ei ole aikaisemmin säädetty ja tämä uusi tehtävä tulee lisäämään työvoimaviranomaisen hallinnollisia tehtäviä. Henkilöstön perehdyttäminen sekä osaamisen ylläpitäminen lisääntyy ja kunnilla saattaa olla merkittävä määrä ei-lakisääteisiä palveluja, joita kirjaamisvelvollisuus mahdollisesti koskisi. Mikäli lakiesitys tältä osin hyväksytään, tulee tämän uuden tehtävän kustannukset korvata kunnille valtionosuusrahoituksessa.

### **3. Onko teillä lausuttavaa vaikutusarvioinneista?**

Esityksessä esitetyt vaikutusarvioinnit antavat yleiskuvan sääntelyn tavoitteista ja keskeisistä vaikutusmekanismeista. Vaikutusten arviointia voidaan pitää pääosin riittävänä siltä osin kuin kyse on tulotietojen hyödyntämisen mahdollistamisesta työvoimapalveluiden toimeenpanossa ja vaikuttavuuden seurannassa. Espoon kaupunki huomauttaa, että taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia kuntien ja työllisyysalueiden näkökulmasta olisi kuitenkin mahdollista täsmentää erityisesti tietojärjestelmämuutosten, tiedonhallinnan ja tietosuojavelvoitteiden aiheuttamien resurssi- ja kustannusvaikutusten osalta. Lisäksi vaikutusarvioinneissa olisi perusteltua tuoda selkeämmin esiin ei-lakisääteisten palvelujen kirjaamisvelvollisuuden laajentamisen mahdolliset vaikutukset kunnalliseen itsehallintoon sekä tietojen vertailtavuuteen. Kokonaisuutena vaikutusarvioinnit muodostavat käyttökelpoisen lähtökohdan esityksen tarkastelulle, mutta Espoon kaupunki näkee, että niiden tarkentaminen tukisi sääntelyn toimeenpanon ennakoitavuutta ja yhdenmukaisuutta.

### **4. Tulisiko tulorekisterin tietojen käyttömahdollisuuksia työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen toiminnassa laajentaa koskemaan työttömyysturva-asioiden käsittelyä? Mitä nämä tilanteet ovat ja**

## **kuinka tulorekisterin käyttö näissä tilanteissa sujuvoittaisi työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista nykyisiin menettelytapoihin verrattuna?**

Espoon kaupunki katsoo, että tulorekisterin tietojen käyttömahdollisuuksien laajentamista työvoimaviranomaisen ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen toiminnassa koskemaan työttömyysturva-asioiden käsittelyä voidaan pitää lähtökohtaisesti perusteltuna, mikäli tietojen käyttö rajautuu lakisääteisten tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömiin tilanteisiin. Tulorekisterin ajantasaiset ja kattavat tulotiedot voisivat sujuvoittaa erityisesti sellaisia tilanteita, joissa arvioidaan työnhakijan työssäoloa, työttömyysetuuden määrää tai etuuden maksamisen keskeytymiseen tai takaisinperintään liittyviä seikkoja. Reaaliaikainen tulotieto vähentäisi manuaalista selvitystyötä, päällekkäistä tiedonkeruuta ja viiveitä tiedonsaannissa verrattuna nykyisiin menettelytapoihin, joissa tietoja hankitaan useista eri lähteistä. Samalla se voisi parantaa ratkaisujen oikea-aikaisuutta ja yhdenmukaisuutta sekä tukea viranomaisten välistä yhteistyötä. Espoon kaupunki korostaa kuitenkin, että käyttömahdollisuuksien laajentamisen edellytyksenä on selkeä ja täsmällinen sääntely tietojen käyttötarkoituksista, rekisterinpitäjävastuista ja tietosuojan toteutumisesta, jotta tietojen käsittely on oikeasuhtaista ja ennakoitavaa sekä viranomaisten että asiakkaiden näkökulmasta.

### **5. Muuta lausuttavaa?**

Espoon kaupunki korostaa, että esityksen jatkovalmistelussa on perusteltua kiinnittää erityistä huomiota sääntelyn toimeenpanon selkeyteen ja käytännön toteutettavuuteen kuntien ja työllisyysalueiden näkökulmasta. Tulorekisteritietojen hyödyntämiseen liittyvien vastuiden, roolien ja prosessien tulee olla yksiselitteisiä, jotta tietojen käsittely on sujuvaa, lainmukaista ja yhdenmukaista eri toimijoiden välillä. Espoon kaupunki painottaa, että jatkotyössä tulee varmistaa se, että työvoimaviranomaisilla ja KEHA-keskuksella on käytössään riittävä ohjeistus ja tuki tulotietojen hyödyntämiseen sekä mahdollisuudet tarkoituksenmukaiseen yhteistyöhön teknisten ratkaisujen kehittämisessä.

Espoon kaupunki huomauttaa, että aiempien KEHA-keskuksen toimittamien data-aineistojen käyttöönotto on ollut työllisyysalueille haasteellinen prosessi ja edellyttänyt merkittäviä resursseja erityisesti datarakenteiden sisällölliseen mallintamiseen sekä tiedonsiirron edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen. Oman teknisen dataputken toteuttaminen tulotietojärjestelmään vaatii vastaavasti kunnilta ja työllisyysalueilta investointeja ja erityisosaamista. Espoon kaupunki korostaa, että lainsäädännön tulisi mahdollistaa ja tukea kuntien ja työllisyysalueiden välistä yhteistyötä yhteisten rajapintaratkaisujen toteuttamisessa, jotta sääntelyn toimeenpano olisi kustannustehokasta ja hallinnollisesti tarkoituksenmukaista. Koska käsillä olevalla esitysluonnoksella on yhteys TE2024 uudistuksen keskeiseen tavoitteeseen vaikuttavista palveluista, olisi Espoon kaupungin mukaan kohtuullista myös tukea kuntia antamalla niille mahdollisuus hakea valtionavustusta oman rajapintaratkaisun toteuttamiseen (luoda tukimuoto tarvetta varten). Lisäksi kuntien tulisi vähintään voida esittää KEHA-keskukselle räätälöityjä tietopyyntöjä omista kuntalaisistaan, jotka KEHA-keskuksella tulisi olla valmius kohtuullisessa ajassa toteuttaa.

Sipilä Hilla-Maaria  
Espoon kaupunki - Työllisyyspalvelut